

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**DN. DVRANDI|| à Sancto Portiano, in Senten=||tias
Theologicas Petri Lombardi|| Commentariorum libri||
quatuor.||**

Durandus <de Sancto Porciano>

Antverpiæ, 1567

Distinctio prima.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72607](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72607)

Ad vtrancq. rationē patet responsio per vñ & idem, scilicet interimendo id quod vtraq. ratio ponit, videlicet quod relatio & esse in diuinis nullo modo differant realiter vel ex natura rei. Oppositum autē patebit infra quando agetur de differentia essentiae & relationis.

d. 39. q. 1.

Sententia litera tertiae distinctionis.

Apostolus nanque ait, &c. Superius ostendit magister vnitatem essentiae & trinitatem personarum per autoritates, hoc idem nunc ostendit, sed per rationes naturales & similitudines quasdam, & circa hoc duo facit. Primo ostendit vnitatem essentiae diuinae per rationes naturales. Secundo ostendit trinitatem personarum per similitudines creaturarum. Secunda incipit ibi: Nunc restat ostendere. Primum diuiditur in tres, quia primo ostendit per autoritatem Apostoli possibilitatem probandi per rationes vnitatem essentiae. Secundo inducit probationes. Tertio excludit quandam dubitationem. Secunda incipit ibi: Nam sicut ait Ambrosius. Tertia ibi, cum ergo vnus Deus sit. Pars secunda in qua inducit probationes, diuiditur in quatuor partes secundum quatuor rationes quas inducit infra. Secunda ibi: Alio autem modo: Tertia ibi: Considerauerunt etiam. Quarta ibi: Intellexerunt, &c. Sequitur prima, quae incipit ibi: Nunc restat ostendere. In qua ostendit Magister trinitatem personarum per similitudines in creaturis, & circa hoc duo facit. Primo ostendit trinitatem personarum per similitudines vestigii. Secundo per similitudines imaginis. Secunda ibi: Nunc verā iam ad eam perueniamus. Prima est praesentis lectionis, & diuiditur in tres. Primo ponit similitudines trinitatis esse in creaturis. Secundo ex ipsa similitudine concludit personarum distinctionem. Tertio ostendit similitudinem vel representationem vestigii esse insufficientem. Secunda incipit ibi: Per considerationem itaq. creaturarum. Tertia ibi: Ecce ostensum est. Et haec est sententia in generali.

IN SPECIALI vero proponit Magister quoddam secundum autoritatem Apostoli, inuisibilia Dei a creatura mundi per ea quae facta sunt, &c. Et exponit quoddam creaturam mundi vocat hominem, propter naturae dignitatem & conuenientiam quae habet cum omni creatura, unde proponit quod auxilio naturalis rationis & inspectione creaturarum in dei cognitione deuenitur. Postea inducit quatuor rationes ad probandum vnitatem essentiae, quarum diuersitas sumitur secundum vias deueniendi ex creaturis in Deum, quas Dionysius, 7. cap. de di. no. ponit dicens, quod ex creaturis in Deum tribus modis deuenimus, scilicet per causalitatem, per remotionem & per eminentiam. Creatura enim est ens productum ab alio de nihilo, quia ea producta deuenitur in cognitionem producentis per viam causalitatis, quia est, de nihilo deuenitur in cognitionem Dei per viam remotionis, quia non omne ens potest esse de nihilo, nec veribile in nihilum, quia est ens, sed imperfectum, deuenitur in cognitionem Dei per viam eminentiae, quia omne imperfectum reducitur ad perfectum, nec est processus in infinitum. Est ergo prima ratio talis. Omne creatum reducitur ad aliquid increabile. Ie, omnis creatura est creata, ergo &c. Secunda talis est. Omne numerabile reducitur ad innumerabile, sed omnis creatura est numerabilis, ergo praeter omnem creaturam est dare aliquid innumerabile hoc est Deus, ergo &c. Alia dux sumuntur per viam eminentiae, quia magis & minus bonum reducitur ad summe bonum, bonum est corpus, melior est spiritus, summe bonus est Deus, &c. Item magis & minus speciosum sunt a summe specioso, speciosum est corpus, speciosior spiritus, speciosissimus est Deus, quare, &c. Postea remouet quandam dubitationem dicens, quod licet sit in diuinis summa simplicitas, tamen Apostolus dicit in plurali inuisibilia Dei propter plures modos quibus a creatura in Deum deuenimus, & propter plura quae attribuuntur, sicut ex perpetuitate creaturarum cognoscimus aeternitatem & ex magnitudine eorum omnia potentiam, & ex dispositione & gubernatione bonitatem. Postea inquit qualiter trinitas possit inquiri in vestigio creaturarum ut dicit quod in creaturis inuenimus similitudinem trinitatis per hoc quod quilibet creatura habet

vnitatem, speciem & ordinem, vnitas enim quae est principium numeri representat patrem qui est principium originis omnium personarum in diuinis. Species vero representat filium qui est perfectissima pulchritudo ad quam omnis creatura formatur. Ordo vero representat spiritum sanctum qui est bonitas & perfectissima dilectio cum sit amor patris & filii, a quo omnis pacis & gratiae effectus in nobis provenit. Postea ex hac similitudine distinctionem personarum concludit sicut patet in litera. Vltimo dicit quod per huiusmodi similitudinem sufficiens notitia trinitatis vel doctrina vel inspectio haberi non potest, quod probat per hoc quod Magi Pharaonis defecerunt in tertio signo. Et haec est sententia in speciali.

Circa primam partem huius distinctionis tertiae quaeritur de duobus in generali. Primum est de cognitione Dei per creaturas. Secundum est de vestigio, circa primum quaeruntur tria. Primum est vtrum possumus ex creaturis probare Deum esse. Secundum est vtrum possumus cognoscere de Deo quid est. Tertium est vtrum Deum esse sit per se notum.

QVAESTIO PRIMA.

Vtrum possumus probare Deum esse, ex his quae sunt in creaturis.

Tho. 1. p. 1. q. 2. ar. 3.

Ad primum sic proceditur & arguitur quod non possumus probare Deum esse ex his quae videmus in creaturis, quia sicut dicitur, 3. metaph. species rerum sunt sicut numeri, sed in numeris non est dare supremum, ergo nec in entibus, sed supremum in entibus vocamus Deum, ergo nullus est Deus.

2. Item plus distat Deus ab intellectu nostro quam res spiritalis a sensu, sed sensus nullo modo potest cognoscere rem spirituales, ergo nec intellectus noster Deum.

3. **I**N CONTRARIUM est quod dicit Apostolus Rom. 1. quod inuisibilia Dei a creatura mundi id est ab homine per quae facta sunt hoc est per ea creaturas intellectu conspicuntur, sempiterna quoque virtus eius & diuinitas.

4. **R**ESPONSIO. dicendum quod per creaturas possumus deuenire in cognitionem dei tripliciter, secundum tria quae possunt considerari circa creaturas. Creatura enim est ens productum ab alio de nihilo, quia ens aliqua perfectionem importat, quia producta ab alio causam efficientem habet, quia de nihilo veribile est in nihil subiecta influentia conferuntur, & secundum ista tria triplex est via inuestigandi Deum ex creaturis, scilicet via eminentiae quantum ad primum, via causalitatis, quantum ad secundum, via remotionis, quantum ad tertium.

5. Prima via patet sic, in perfectionibus specificis aut est dare supremum in quo est status, aut non, sed est processus in infinitum. Si est dare supremum in quo sit status habetur propositum, quia dicimus Deum scilicet illud quod est supremum & perfectissimum in entibus. Si vero dicatur quod sit processus in infinitum aut hoc erit in actu permixto potentiae, ita videlicet quod quocumque dato poterit dari perfectius, nunquam tamen data erunt actu infinita, aut ita quod data sint actu infinita. Si primum dicatur adhuc habetur propositum, quia si data sint finita necesse est quod inter illa sit aliquid primum & perfectissimum quo non est possibile dare perfectius. Cuius ratio est, quia cum illud nondum sit, aut produceretur ex se aut ex alio, non ex se, quia nihil est impossibile quam quod aliquid producat seipsum, ut dicitur primo de Trinitate. nec ab alio, quia nihil eorum quae sunt, possunt producere aliquid perfectius se, ergo, &c. Nec secundum potest dici, scilicet quod data sint actu infinita, quia infinitas actualis repugnat enti, maxime in per se ordinatis, ut infra patebit. Et iterum quia inter data vel est aliquid infinite perfectionis & tunc illud erit primum & perfectissimum, quia infinito in perfectione non est dare maius, nec equale, & sic habetur propositum, aut non est dare ibi aliquid infinite perfectionis. Et tunc iterum sequitur quod non sunt infinita actu, quia procedendo aueretur perfectio, igitur. Si non est inter data aliquid infinitum actu, non est processus in infinitum actu.

d. 43. ar. 3.

actu, & sic daretur quod secundum quancumque potentiam de processu in perfectionibus rerum necesse est deuenire ad aliquid superius & perfectissimum quod dicitur Deum.

6 Secunda est via causalitatis, circa quam primo probatur quod inter causas efficientes per se ordinatas est dare primam vel supremam, & secundo probabitur quod primum efficiens est primum ens simpliciter, & sic est Deus. Primum patet sic, in causis finitis in quibus non est circulatio, necesse est dare primam causam: sed causæ efficientes per se ordinatæ finitæ sunt nec in eis potest esse circulatio, ergo inter causas efficientes per se ordinatas necesse est dare primam. Maior patet, sola enim circulatio impedit ubi sunt aliqua finita quod non sit inter ea dare primam. Maior patet, sola enim circulatio impedit ubi sunt aliqua finita quod non sit inter ea dare primum sicut si factum esset. a. a. b. & b. esset a. c. & c. esset a. d. & rursus d. esset ab a. non esset signare primum sicut nec in circulo. Minor probatur quantum ad vtrumque membrum. Et primo quod inter causas efficientes per se ordinatas non sit circulatio, quia causæ efficientes per se ordinatæ se habent vt effectus & causa, semper enim posterior est effectus prioris & ab eo dependet vt à causa. In hoc enim consistit talis ordo quod vnum est ab alio effectiue, & illud ab alio, & sic semper. Si ergo esset aliqua circulatio, causa esset ab effectu & idem à seipso mediate, quorum vtrumque est impossibile. Ergo inter causas non est circulatio.

7 Quod etiam sint finitæ patet, quia in hoc differunt causæ per se ordinatæ ab ordinatis per accidens, quia ordinatæ per accidens non sunt simul in productione cuiuslibet effectus, causæ autem per se ordinatæ simul concurrunt vt ad generationem hominis concurrunt homo & sol, & si quid est aliud superius agens. Et hoc patet ex septimo philosophorum. Si ergo causæ efficientes per se ordinatæ essent infinitæ, oporteret ad productionem cuiuslibet effectus infinitas causas actu concurrere quod est impossibile. Itē inter causas infinitas aut est aliqua infinita perfectione aut non. Si esset infinita perfectione illa esset prima, quia infinitum perfectione à nullo depēdet. Omne autem quod habet causam priorem se, dependet ab ea. Si autem esset prima iam non esset infinita, quia in infinitis iam non est dare primum. Et ideo ex ipsa positione infinitatis in causis sequitur oppositum positionis. Si autem nulla esset infinita perfectione non esset processus in infinitum actu in causis, & sic semper sequitur oppositum positionis, ergo necesse est quod in causis efficientibus per se ordinatis sit status in aliqua quæ sit simpliciter prima, quam vocamus Deum.

8 QVOD AVTEM primum efficiens sit primum ens simpliciter probatur sic, perfectissimo simpliciter non potest deesse aliqua perfectio simpliciter quam melius sit habere quam non habere, alioquin si talis perfectio deesset ei, non esset perfectissimum simpliciter, sed potentia actiua per quam competit alicui producere aliquid effectiue est talis perfectio quam melius est habere quod non habere, perfecti enim est agere, ergo primo ens quod est simpliciter perfectum non deest potentia actiua per quam alia possit effectiue producere, & sic primum ens est primum efficiens cum non possit esse secundarium, cum à nullo sit factum.

9 Et per hoc excluditur instantia quæ sit ab aliquibus contra præcedentem rationem. Dicunt enim quod probare quod in causis efficientibus sit dare primam, non est probare Deum esse, quia Deus est id quod est simpliciter supremum in entibus, primum autem efficiens quantum sit primum in entibus in genere illius causalitatis, non est tamē vt dicunt simpliciter primum, quia inter intelligentias secundum eos, aut nullus est ordo causalitatis, aut illa causalitas est solum finalis, in quantum inferiores intelligentiæ tanquam minus perfectæ ordinantur ad supremam perfectissimam vt ad finem propter quem sunt, & non vt ad causam agentem à qua sunt. Hoc autem est hereticum, & contra veram philosophiam per quam potest efficaciter probari quod omne quod habet causam finalem habet efficientem, sed quia illud est aliquantum longum & alibi tractatum, ideo ad præsens sufficit prædicta ratio, quod primum agens est simpliciter primum ens.

10 Tertia via per quam possumus in creaturis probare

Deum esse est via remotionis. Et potest sic argui: Omne quod est ab alio quantum est de se potest non esse per subtractionem cuiuslibet influentiæ, sed non omne quod est potest non esse per subtractionem cuiuslibet influentiæ: ergo non omne quod est, est ab alio, sed est aliquid quod non est ab alio, nec potest non esse, sed est de se necesse esse, & hoc dicitur Deum: ergo, &c. Maior patet, quia omne quod est ab alio sicut à causa subtracta influentia causa suæ potest non esse qualiscumque causa sit illa siue in fieri siue in esse, quia si est causa tantum in fieri subtracta eius influentia effectus non fieret. Si autem in esse non maneret in esse subtracta influentia illius causæ. Minor probatur, scilicet quod non omne ens potest non esse, quia illud impossibile est quo posito in esse sequitur impossibile, sed posito in esse quod nihil sit sequitur impossibile, scilicet quod nihil possit esse, nec Deus nec aliquid aliud, quare, &c. Quod autem illud sequeretur patet, quia si nihil esset, tunc si aliquid fieret, aut fieret à seipso aut ab alio. Non à seipso, quia nihil est impossibilis quam quod aliquid producat seipsum, vt habetur. i. de Trin. cap. primo, nec ab alio quia nihil esset aliud. Omne enim quod fit, fit ab ente actu, quare, &c. Patet ergo quod Deum esse possumus conuincere ex creaturis triplici via, scilicet eminentiæ, causalitatis & remotionis, quam triplicem viam tangit beatus Dion. 7. cap. de Di. no. Licet autem prædictis viis possumus deuenire ex creaturis in cognitionem dei quantum ad ea quæ pertinent ad vnitatem essentiae, non tamen quantum ad ea quæ pertinent ad distinctionem personarum sicut videre possumus in rationibus nunc adductis. Per primam enim quæ sumitur ex via eminentiæ concluditur in Deo esse omnem perfectionem, per secundam primam causalitatem, per tertiam remouemus ab eo imperfectionem & possibilitatem deficiendi. Cōstat autem quod quicquid causalitatis vel perfectionis est in vna persona, totum est in alia, & quicquid imperfectionis remouetur ab vna & ab alia, quare & manifestum est quod ex creaturis non deuenimus in cognitionem dei quantum ad ea quibus personæ distinguuntur, sed quantum ad illa in quibus conueniunt.

11 Ad primum argumentum in oppositum dicendum, quod ordo rerum naturalium est secundum species numerorum quantum ad gradus earum, & quantum ad habitudinem ad vnum principium. Sicut enim omnes numeri derivantur ab vnitatem, sic omnes res ab vno primo principio. Et ideo processus numerorum ab vnitatem in infinitum non est ad negandum primum principium numerorum, sed ad negandum terminum quod est per accidens eorum, quod additio in numeris sequitur diuisionem continui, quæ procedit in infinitum. Iste autem processus non est in speciebus rerum versus primum principium, quia nec in numeris nec in descensu rerum & primo principio, quia ille per se est quoad species & non secundum diuisiones ad modum continui.

12 Ad secundam rationem, dicendum quod cognitio non fit per realem assimilationem in natura sicut quidam dixerunt quod ignem igne cognoscimus, sed fit per proportionem inter potentiam cognitiuam, & rem cognitam. Per talem quidem proportionem vt res cognita cadat sub formali ratione obiecti potentia cognitiua. Nunc est ita quod res spiritualis non cadat nec cadere potest sub formali ratione obiecti cuiuscumque sensus, quia qualitates sensibiles quæ sunt propria obiecta sensuum in re spirituali inueniri non possunt, propter quod sensus non est perceptiuus rei spiritualis, Deus autem non cadit sub ratione entis quæ est formalis ratio obiecti intellectus. Et ideo ab intellectu apprehendi potest non obstante maiori distantia quod ad gradum naturæ inter deum & intellectum nostrum quod inter sensum & angelum, quia talis distantia aut propinquitas nec remouet nec impedit per se.

QVÆSTIO SECUNDA.
Vtrum de Deo possumus cognoscere quid est.
Tho. i. p. q. u. art. 3.

Ad secundum sic proceditur. Et arguitur quod de Deo possumus cognoscere quid est, quia ille qui cognoscit rem aliquam quantum ad ea quæ sunt rei propria, habet de illa re perfectam & propriam cog-
C 5 nicio

initionem quid sit, sed ex creaturis cognoscimus quædam de Deo quæ sunt ei propria & nulli alii conueniunt, sicut Deus est creator, omnipotens, infinitus, æternus, & similia, quæ nulli alii conueniunt. hæc etiam vt videtur dicunt ipsemet essentiam diuinam, ergo per creaturas potest cognosci de Deo quid sit in speciali.

2 Itē vbi sunt idem si est & quid est, cognitio vno cognoscitur & reliqui, sed in Deo sunt idem, si est, & quid est quia esse, & essentia in eo sunt vnū, ergo si cognoscimus de Deo si est, cognoscimus de Deo quid sit.

3 Item illud quod omnino est simplex totaliter cognoscitur vel totaliter ignoratur, non enim potest partim cognosci & partim ignorari, cū sit simplex, & impertibile sed Deus est omnino simplex: ergo totaliter cognoscitur vel totaliter ignoratur, sed nō totaliter ignoramus quid est Deus. Scimus enim q̄ Deus est substantia vel essentia quod pertinet ad quid est: Ergo totaliter cognoscimus quid Deus est.

4 IN contrarium arguitur, quia cognitio rei quantum ad quod quid est, est cognitio perfecta, sed de Deo nō possumus habere perfectam cognitionem in via. Ergo &c.

5 Itē si de Deo possumus cognoscere quid est, aut hoc esset in se in habitudine ad alia. Non in se, quia sic videre mus nude essentiam diuinam, quod nō possumus pro statu via, non in habitudine ad alia, quia prior est cognitio absoluti quam relati, & ab ea supponitur. Cū ergo de Deo non possumus cognoscere quid est absolute & in se, videtur quod hoc non possumus ex habitudine quam habet alia. Ergo nullo modo.

6 **RESPONSIO.** Circa quæstionē istam. Primo præmittenda est quædam distinctio necessaria ad propositum. Secundo respondebitur ad quæstionē. **Distinctio est ista quæ communiter ponitur scilicet quod est dare quid nominis & quid rei, quæ distinctio potest accipi ex parte rei, vel ex parte nostra. Ex parte rei dupliciter. Vno modo q̄ quid rei dicatur, quando res notificatur per principia essentialia. Sed quid nominis dicatur, quando res notificatur per aliqua eius accidentia, quia & si accidentia dicantur in cognitionem quod quid est, tamen quia non sunt principia quidditatis & essentia, ideo notificatio rei per ea dicitur pertinere ad quid nominis. Alio modo potest intelligi ista distinctio sic quod quid nominis dicatur habere tam entia q̄ non entia, entia vt homo, asinus. Nō entia, vt chimera, vacuum. Quid verò rei dicatur habere illa solum quæ important veras res extra existentes. Et iste modus dicitur magis proprius quam primus.**

7 Quoad nos tamē potest similiter hæc distinctio dupliciter accipi. Vno modo vt cognitio alicuius quoad quid nominis vocetur cōmunis & confusa. Quoad quid autem rei cognitio specialis & determinata. Alio modo sic quod quid nominis vocetur quando significationem nominis nouimus, sed vtrū res extra sit actū ignoramus. Sicut si aliquis dicat q̄ Deus est quo maius cogitari non potest quantum ad illum qui nesciret an ratio nominis alicui rei extra conueniret, esset quid nominis tantum, sed quantum ad illum cui demonstratum esset, quod ratio huius nominis alicui rei extra conueniret, esset quid rei, & hoc modo rationabiliter satis distingatur quid nominis & quid rei, quia habito quid nominis inquiritur vtrum sit in rerum natura vel non, quod non esset nisi quid rei esset indifferens ad vtrūq̄, quæ indifferentia est quoad cognitionem nostram.

8 **HOC SUPPOSITO** dicendum est q̄ de aliquo possumus habere cognitionē dupliciter, scilicet quia est & quid est. Et rursus quid est dupliciter. Vno modo in generali & in potentia, sicut cognoscimus hominem cognoscendo animal, vel in speciali & sub propria forma sicut res cognoscitur per propriam definitionem.

9 Dicendum ergo quod per creaturas possumus deuenire in cognitionem Dei quia est & quid est in generali non autem in speciali. Primum patet sic: Tantum potest de Deo per creaturas cognosci quantum potest de Deo ex creaturis concludi, sed de Deo potest ex creaturis concludi quia est, quod enim non est nullus est causa. Et ideo eum ex creaturis conseruamus in cognitionem Dei sicut in cognitionem cause per suos effectus, patet quod entia

tas creaturarum arguit Deum esse, atq̄ etiam esse substantiam (quod pertinet ad quod quid est, saltem in generali) quia causa prior est effectu saltem ordine nature, & accidēs autem nō potest esse prius omni substantia. Et ideo quod est prima causa non est accidēs sed substantia, & sic patet q̄ ex creaturis cognoscimus de Deo quia est & quod est in generali. Et istud quia est quid rei iuxta secundam & quartam acceptionē prius posita. Sed quid est in generali est quid nominis iuxta tertiam acceptionem.

10 Si etiam quid nominis accipitur primo per descriptionem rei per accidentia, sic ex creaturis cognoscimus de Deo quid nominis, vt si quasi accidentales accipiamus eius habitudines ad creaturas vtpote quod est creator & gubernator & huiusmodi.

11 Secundum patet scilicet q̄ per creaturas non possumus cognoscere de deo quid est in speciali, quod est quid rei simpliciter & hoc sic, ex effectu nunquam possumus deuenire in perfectam cognitionem cause quantum ad suū quod quid est in speciali nisi dupliciter. Vno modo ratione similitudinis quando effectus est eiusdem speciei cum sua causa. Alio modo ratione virtutis, quando scilicet effectus demonstrant totam virtutem cause. Tunc enim per virtutem cause cognoscimus essentiam. Nunc est ita quod creature non sunt eiusdem speciei cum Deo, nec de monstrant totam virtutē Dei, ergo impossibile est q̄ per creaturas deueniamus in perfectam cognitionē Dei quid sit in speciali.

12 Ad rationes vtriusq̄ partis, dicendum est. Ad primam concedendo quod maior propositio est vera si propria vocetur illa, quæ soli rei conueniunt positue & dicunt essentiam rei absolute, & non habitudinem rei ad extra. Sola enim intrinseca dicitur quid est res, nec sine eis potest dici quid rei. Et ideo si illa quæ sunt Deo propria non dicunt essentiam Dei absolute, sed potius habitudinem essentia ad creaturas per talia quantumcūq̄ sint propria, nescitur in speciali quid est Deus, sed solum quid nō est. Si sint nomina remouentia à Deo imperfectionē creaturarum, vt esse infinitum per quod à Deo remouetur limitatio quæ inuenitur in creaturis, vel esse æternum per quod remouetur ab ipso possibilitas deficiendi aut per talia scitur q̄ habitudo eius ad creaturas est eminentior q̄ habitudo creaturarum ad suos effectus, vt cū dicitur creator vel omnipotens summe bonus, summe sciens: nullam autem perfectionem absolutam quæ sit deo propria nouimus de Deo ex creaturis. Et ideo sequitur idem quod prius, scilicet q̄ per creaturas non possumus de Deo cognoscere quid sit in speciali.

13 Ad secundam dicendum quod cognoscimus de Deo quia est, ita cognoscimus de Deo quid est, vtrūq̄ enim ignoramus in particulari, & cognitione completa, & vtrūq̄ scimus in vniuersali & cognitione confusa. Scimus enim Deum esse, sed quale sit illud esse in speciali ignoramus, & simili modo cognoscimus & ignoramus quid est.

14 Ad tertiam dicendum quod Deus totaliter cognoscitur vel totaliter ignoratur secundum gradum cognitionis. Totaliter enim ignoramus quid sit in speciali & sub propria forma, & totaliter cognoscimus eū in vniuersali scilicet quod est substantia vel tale quid. vel totum potius cognoscimus in vniuersali, & totum ignoramus in particulari, cum sit simplex & indiuisibilis.

15 Primum argumentū in oppositum bene procedit, sed secundum deficit. Cū enim dicitur quod Deus non cognoscitur à nobis in seipso, verum est pro statu via de quo nunc loquimur, sed cognoscitur alio p̄cognito propter habitudinem alterius ad ipsum. Et quod arguitur in contrarium quod cognitio Dei in se præcedit cognitionem eius in habitudine ad alia, sicut cognitio absoluti præcedit cognitionem relati. Dicendum quod non est verum vniuersaliter, licet enim res absoluta prius secundum ordinē nature sit aliquid in se quæ habeat habitudinē ad aliud quia respectus vel habitudo ex natura rei aliquo modo oritur, tamē intellectus noster in cognoscendo nō sequitur necessario & semper hūc ordinem, sed solum in primo cognito, primum cognitum, cum cognoscitur intuitiue cognoscitur secundum se & absolute, deinde cognoscitur

cognoscitur habitu eius ad alia. In aliis autem que non cognoscuntur simpliciter sed discursu rationis ex aliquo præcognito non est sic, sed simul & actu unico cognoscitur res cum sua habitudine, quia cum talis res solum cognoscitur propter habitum alterius præcogniti ad ipsum, habitum autem relatiue per se & directe correspondet res alia cum habitudine correlatiua-ideo talia non prius cognoscuntur in se postea sub sua habitudine, sed simul ut dictum est.

QVAESTIO TERTIA.
Vtrum Deum esse sit per se notum.

Th. I. p. q. 2. ar. 1.

AD tertium sic proceditur. Et videtur quod Deum esse sit per se notum. Quia illa propositio est per se nota in qua prædicatum includitur in ratione subiecti. Tunc enim impossibile est intelligere subiectum, quin intelligatur prædicatum. Sed in hac propositione Deus est, prædicatum est de ratione subiecti, imò fuit omnino idem. Ergo &c.

2. Itē illud est per se notum esse quod non potest cogitari non esse, sed nullus potest cogitare Deum non esse, ergo per se notum est Deum esse. maior patet, quia illa propositio est per se nota quā nullus potest mente negare, & quā audita statim approbat. minor probatur tripliciter, scilicet quod nullus possit cogitare Deum non esse. Primo quia nulla res potest intelligi cum opposito eius quod est de sua quidditate. Esse autem est de quidditate Dei. Secundo quia nullus potest negare deum esse nisi ignoret significatū vocabuli scilicet quid importetur per hoc nomen Deus, dicit enim Anselmus prolo. 4. quod nullus potest cogitare quod Deus non est, licet hæc verba Deus non est dicere potest aliquis in corde, aut sine vlla significatione, aut cum extranea. Ex quo patet secundum eum quod hæc propositio Deus est negari non potest, si accipiatur in propria significatione, ignorando autē proprium significatum vocabulorum potest quælibet propositio negari. Tertio, quia Deus est quo maius cogitari non potest secundum Anselmum, sed illud est maius quod non potest cogitari non esse quā illud quod potest cogitari non esse, ergo deus non potest cogitari non esse, & hæc fuit minor, sequitur ergo conclusio.

3. IN CONTRARIUM arguitur conuertendo rationem factum sic. Illa propositio non est per se nota quam potest aliquis negare, sed Deum esse multi negauerunt etiam Philosophi quidam qui negauerunt omnem causam agētem: & in Psalmo dicitur quod dicit insipiens in corde suo non est Deus ergo, &c. maior patet ex. 4. Meta. phys. minor declarata est.

4. RESPONSIO, ad euidētiam huius questionis præmittenda sunt duo. Primum est quid sit propositionem esse per se notam. Circa quod aduertendum est, quod per se & per aliud opponuntur. Et ideo propositio que est nota per aliud, non est nota per se. dico autē per aliud complexū, & non per aliud incomplexū, quia omnis propositio sit nota ex notitia terminorum suorum: etiā principia prima, quia principia cognoscimus inquantum terminos cognoscimus, propter quod nulla propositio potest esse per se nota, nisi per aliud prius notū quod est incomplexū: non excluditur ergo a propositione per se nota necessaria præcognitio incomplexū, sed complexū, quia illa est per se nota cui assentitur absque hoc quod probetur per aliam propositionem prius & magis notam.

5. Secundo notandum quod sicut communiter dicitur aliquid quod propositio potest dici per se nota dupliciter. Vno modo secundum se & secundum naturā rei; alio modo quoad nos. Secundum se & secundum naturam rei dicitur propositio per se nota quando prædicatum est de ratione subiecti secundum rei veritatem, quia natura rei hoc habet ut nihil ei conueniat per prius, aut verius quod id quod est ei essentialiter intrinsecum: unde quod hoc non statim appareat non est ex defectu rei, sed ex defectu intellectus non potentis immediate & perfecte talem rem cogitare, quo ad nos autem dicitur propositio per se nota, quando statim apparet connexio terminorum cognitis terminis quantum ad id quod primo occurrit intellectui de significato eorum, ita quod eam prolata statim quilibet approbat, nec potest mente contradicere. Et hoc prouenit ex eo quod

talis propositio formatur in terminis notis omnibus, sicut de quolibet esse, vel non esse, & omne totum est maius sua parte.

6. His visis dicendum est ad questionem quod Deum esse est per se notum secundum se & secundum naturā rei, sed non est per se notum nobis. Primum patet, quia illa propositio est per se nota secundum se & secundum naturam rei, in qua prædicatum est de natura subiecti, & visa natura subiecti, statim apparet inhærentia prædicati cum subiecto, sed talis est hæc propositio Deus est: ergo, &c.

7. Secundum patet primo sic, illa propositio non est per se nota nobis quæ non formatur in terminis per se notis nobis, sed ista Deus est, est huiusmodi: ergo, &c. vtraque præmissarum apparet ex præcedentibus.

8. Secundo sic, sicut de ratione Dei est suum esse, ita sua scientia & sua immaterialitas & omnia quæ dicunt aliquid absolutum, sed non est per se notum nobis Deum esse scientem & immateriale & huiusmodi, cum multi hoc negauerint: ergo, &c.

9. Tertio, quia illa propositio non est per se nota quoad nos in qua non statim apparet connexio terminorum cognitis terminis quantum ad illud quod primo occurrit intellectui de significatis eorum, licet forte appareat cognita plene natura rerum significatarum per terminos. Si enim hoc secundum sufficeret ad hoc quod propositio esset per se nota nobis, tunc eadem propositio esset per se nota nobis & per aliud nota nobis, cum uero cognoscamus plene & perfecte res significatas per terminos aliquarum propositionum, nisi cum multa inuestigatione & multo discursu rationis: & sic talia cognoscimus per aliud prius notum nobis. Hoc autem est inconueniens (scilicet quod illa propositio sit per se nota nobis quæ & cuius termini sunt nobis noti per aliud.)

10. Relinquitur ergo quod propositio non est per se nota quoad nos, quando non statim apparet connexio terminorum cognitis terminis quantum ad illud quod primo occurrit intellectui de significatis eorum, sed cognito eo quod primo occurrit nobis de significato huius termini Deus, & de significato huius termini qui est esse, non statim apparet connexio terminorum. Si enim per hoc nomen Deus primo occurrit intellectui prima causa vel primum principium, non statim apparet cuiuslibet quod talis res sit in rerum natura, quia si esset processus in infinitum in causis, aut circulatio in causis & effectibus, non esset dare primam causam, non est autem per se notum cuiuslibet quod non sit processus in infinitum in causis aut circulatio, sed cum multa deductione probatum est a philosopho, quod non oportet si fuisset per se notum: ergo nec est per se notum esse aliquam primam causam vel primum principium. Idem est intelligendum si per hoc nomen Deus primo occurrit intellectui illud quo maius excogitari non potest (ut accipit Anselmus.) Et hoc magis patebit in solutione cuiusdam argumenti.

2. Meta. phys.

11. Ad primum argumentum in contrarium patet solutio ex prædictis, licet enim sufficiat ad hoc quod propositio sit per se nota ex natura rei quod prædicatum sit de ratione subiecti, tamen non sufficit ad hoc quod sit per se nota nobis, alioquin nulla esset distinctio qua distinguimus inter propositionem secundum se notam & notam nobis, quia omnis propositio nota secundum se esset nota nobis & e conuerso, sed requiritur cum hoc quod formetur in terminis per se notis nobis, sicut sunt communissimi termini, ut ens totum & pars, quibus prolatis statim apparet eorum habitudo & connexio, ut de quolibet esse vel non esse, & omne totum est maius sua parte, talis autem non est ista Deus est, ut patet ex prius dictis, ideo dicit Auicenna primo Metaphys. suæ quod Deum esse non est per se notum.

12. Ad secundum dicendum per interemptionem minoris, potest enim cogitari quod deus non sit & mente opinari. Et quod contra hoc primo dicitur, quia nihil potest cogitari cum opposito eius quod est de sua quidditate, dicendum est quod supposito quod per se notū sit hoc nomen Deus significare quidditatem entem, vel possibilem, impossibile est quod cogitetur non esse subiectiue hoc est, quod illa quidditas cogitetur, ut quædam res quæ sit actu subiectum ipsius

ipsius non esse, siue esse sit de quidditate rei, siue nō, quia si cogitatur esse actū subiectū, cogitatur eīe actū aliquid in se. Et si cogitatur subiectū ipsi nō esse cogitatur non esse. Et ideo simul cogitaretur nō esse & esse, quod est impossi-
bile. Sed si nō est per se notū nomen illud significare quid dicitur entem vel possibilem, per consequens nō est per se notū q̄ esse sit de eius quidditate, propter quod potest cogitari nō esse. nō quidē subiectiue modo prius dicto (s. q̄ cogitetur esse subiectū ipsius nō esse) sed quasi obiectiue, vt cogitur nō esse actū res aliqua vel quidditas.

13 Adhuc supposito q̄ sit notum nomen significare quidditatem entem vel possibilem, vt hoc nomen rosa, et q̄ esse sit de quidditate rosę vel floris: adhuc potest cogitari rosa non esse actū vel non esse flos: non quidem q̄ rosa maneat quantum ad suam quidditatem extra animam & non habeat actū esse, vel non sit actū flos, sed cogitando q̄ huic nomini non subest actū aliqua quidditas. Ex hoc ad propositum dicendum q̄ non est per se notum q̄ hoc nomen Deus significet quidditatem entem vel possibilem, sed cum multa deductione probatum est à Philosopho (vt dictum fuit.) Et si esset per se notum (vt de rosa) adhuc posset cogitari non esse actū modo quo dictum est.

14 Quia autē subditur de Anselmo, qui dicit, q̄ nullus potest cogitare q̄ deus nō est, licet hæc verba dicat in corde, aut sine vlla aut cū aliqua extranea significatione, dicendum q̄ Anselmus non dicit hoc absolute, vt ibidem patet: sed supposito q̄ hæc sit ratio huius nominis Deus: Deus est quo maius cogitari non potest. Et supposita illa deductione q̄ illud cogitur esse maius quod non potest cogitari non esse quā illud quod potest cogitari nō esse. His enim duobus concessis, & facta deductione, sequitur quod Deus non potest cogitari non esse, non autem abso-
lute, quia non concedens alteram præmissarum aut non deducens conclusionem ex præmissis potest secundum se cogitare, & mente concipere Deum non esse: propter quod oppositum eius, scilicet Deum esse non est per se notum nobis, sed sit notum deductione facta ex notio-
ribus quo ad nos.

15 Ad illud quod tertio subditur dicendum q̄ nō est per se notū q̄ hæc sit ratio nominis quod est Deus: Deus est quo nihil maius cogitari potest, nec Anselmus accipit hoc vt per se notū, sed tantum vt creditur, dicens, cre-
dimus te esse aliquid quo nihil maius cogitari potest, nec de omni cogitatione veritatem habet, quia licet Deus sit quo nihil maius esse possit & quo nihil maius verē cogitari possit, potest tamen (quanuis falso) cogitari aliquid maius Deo. Ex quo sequitur q̄ licet Deum esse sit verum, nō tamen est per se notū, quia oppositum per se notū quo ad nos non potest, nec verē nec false opinari.

QVAESTIO QVARTA.

Vtrum in omni creatura sit vestigiū trinitatis.

Tho. 1. p. q. 45. art. 7.

Circa secundum principale, scilicet de vestigio Dei in creaturis quaeritur, vtrum in omni creatura sit vestigiū trinitatis. Et videtur q̄ non, quia vestigiū rei est per quod res inuestigatur, sed ex creaturis non potest inuestigari trinitas personarum, vt supra ostensum est: ergo, &c.

2 Item secundum Aug. vestigiū attenditur secundum modum speciem & ordinem, sed modi nō est modus, nec ordinis ordo, &c. Cum hæc cogitur sint quædā creaturę videtur saltem quod non in omni creatura sit vestigiū.

3 Præterea Ambr. in Hexametro dicit quod natura lucis nō est creata in numero, pondere, & mensura. Et tamē secundū hoc attenditur vestigiū: ergo non in omni creatura est vestigiū.

4 **CONTRA** SAP. II. Omnia in numero, &c.

5 Item Aug. in libro de Natura boni, loquens de numero, specie, & ordine, dicit vbi hæc tria, magna sunt magnum bonum est, vbi parua paruum, vbi nulla nullum, sed in omni creatura est aliquid bonū: ergo in omni creatura est vestigiū.

6 **RESPONSI**O, videndum est primo quid sit vestigiū, & secundum quas partes attenditur. In quo apparet an vestigiū sit in omnibus creaturis. Et secundo

videbitur vtrum partes vestigiū addat aliquid reale super rem quę est earum fundamentum.

7 Quantum ad primum sciendum est quod vestigiū nunc translative sumitur ad similitudinem vestigiū proprie dicti quod est impressio ducens confusio in cognitionem eius cuius est, sicut vestigiū hominis dicitur impressio pedis derelicta in puluere quę ducit in cognitionem hominis cuius est impressio, nō tamen determinate in cognitionem eius, sed confuse in cognitionem alicuius, ex hoc sic arguitur. Vbiq̄ est aliqua representatio trinitatis ducens nos saltem confuse in aliquam trinitatis notitiā ibi est vestigiū trinitatis, sed in omni creatura est aliqua representatio trinitatis ducens nos in aliqualem trinitatis notitiā (licet confusam) ergo &c. maior patet ex dictis, minor declaratur, quia in trinitate diuina est vnitatis essentia cum trinitate personarum. In omni enim creatura inuenitur essentia vnitatis, & quædam tria quę aliqualiter correspondent tribus personis (licet confuse.) Omnis enim creatura procedit à Deo per potētiam, secundum ordinem sapientię, & propter bonitatem diuinam, quia tria appropriantur tribus personis. Ea autem quę in creaturis his tribus respondent sunt secundum Aug. modus, species, & ordo. Omnis enim creatura habet esse limitatum & non infinitum, & hoc pertinet ad modum. Item habet esse determinatum ad certam speciem quod pertinet ad speciem. Habet etiam inclinationē ad aliquid aliud, & hoc pertinet ad ordinem. Ducunt autem hæc in cognitionem appropriatorum, & per consequens in cognitionem confusam personarum hoc modo. Ex hoc enim quod quælibet res habet substantiam modificatam & finitam demonstratur quod sit ab alio principio, & ita ducit in cognitionem potētie quę nominatur principium & appropriatur patri. Species verō demonstrat verbum patris (sicut forma domus conceptionem artificis) ordo verō demonstrat amorem producentis quo effectus ordinatur in bonum. Amor autem appropriatur Spiritui sancto: ideo, &c.

8 Hæc autem assignatio eadem est cum illa quam ponit beatus Aug. lib. 87. q. quod constat, quo discernitur, quo cōgruit. Est etiam eadem cū illa quę ponitur Sap. II. Omnia in numero, mensura, & pondere dispositi. vnde Aug. super Gen. cap. 1. dicit quod Deus est mensura omni rei modum præfigens, numerus omni rei speciem præbens pondus omnem rem ad stabilitatem trahens, vnde pro eodem accipit mensuram & modum, numerum & speciem pondus & ordinem: vel hæc ad inuicem coaptat, & sic patet primum.

9 **QVANTVM** ad secundum dicendum q̄ partes vestigiū nō addunt super rem aliquid faciens compositionem, quod patet primo ex earum communitate sic: quæ sunt per se communia omni enti nihil addunt super ens, sed partes vestigiū sunt communes omni enti cum in omnibus inueniatur vestigiū: ergo nihil addit super ens, sed ens nihil addit super quamlibet rem: ergo nec partes vestigiū. minor iam patet, maior declaratur, quia præter ens nihil est. Et ideo quę conueniunt enti secundū q̄ ens (qualia sunt illa quę omni enti conueniunt) nihil possunt addere super ens: exemplū de vno quod conuertitur cum ente, & de consimilibus.

10 Secundo patet idem sic. Si modus rei de quo nunc loquimur, qui est vna pars vestigiū (& idem est intelligendum de aliis) esset res addita super illud cuius est modus faciens cum ipsa compositionem, cum in omni creatura sit vestigiū (vt probatū est) in tali modo esset assignare vestigiū, & partes vestigiū quę sunt modus, species, & ordo, & ita modi esset modus, tunc quaererem de modo isto scilicet cūdo vtrū diceret additum aut nō. Si nō, eadē ratione sit scindum fuit in primo. Si sic, erit processus in infinitum quaerēdo vt prius, hoc est inconueniens: ergo patet q̄ partes vestigiū non dicunt aliquid additum super rem cuius sunt, hoc etiam competit eorum representationi: representant enim appropriata personis vel personas quātum ad appropriata quę nō dicunt rem additam essentia vel persona. Intelligendum est etiā quod licet in omni creatura possit assignari vestigiū, magis tamē in per se subsistentibus cuiusmodi sunt indiuidua substantia quā in accidentibus, & adhuc in materia minus.

11 Ad rationes in oppositum. Ad primam dicendum quod licet in creaturis non inuestigetur Trinitas personarum per modum demonstrationis ex necessitate concludentis, tamen inuestigatur per modum cuiusdam adaptationis, & hoc sufficit ad rationem vestigiū cum sit representatio imperfecta.

12 Ad secundum dicendum quod procedit ex falso intellectū, scilicet quod modus rei sit res aliqua creata alia ab ea cuius est modus, faciens cum ipsa compositione quod non est verum, ut declaratum fuit in corpore questionis.

13 Ad tertium dicendum quod pro tanto lucis natura dicitur non fuisse creata in numero, pondere & mensura, quia eius effectus est minus limitatus quam aliarum rerum simpliciter tamen cum luce sunt ista creata.

Secunda pars tertię distinctionis.

Nunc vero iam ad eam perueniamus. Superius ostendit Magister Trinitatem personarum & unitatem essentię per similitudinem vestigiū. Hic ostendit hoc idem per similitudinem imaginis quę in creatura rationali specialiter habet esse. Et diuiditur in tres partes. Primo ostendit subiectum imaginis. Secundo ostendit secundum quid attenditur imago. Tertio ex omnibus quę dicta sunt concludit unitatem essentię, & trinitatem personarum. Secunda ibi. Ecce ergo mens. Tertia ibi. Quia propter iuxta istam. Secunda autem istarum in qua ostenditur secundum quid attenditur imago diuiditur in duas partes. Primo enim assignat imaginem secundum potentias. Secundo secundum habitus. Secunda ibi, potest autem alio modo. Item prima diuiditur in tres partes. Primo ostendit imaginis partes. Secundo ostendit in eis similitudinem trium personarum. Tertio dissimilitudinem. Secunda ibi, hæc ergo tria, ut ait. Tertia ibi, veruntamen caueat. Adhuc secunda istarum in qua ostendit similitudinem personarum in potentis diuiditur in tres. Primo inducit probationem. Secundo ponit quorundam doctorum manifestationem. Tertio excludit quandam dubitationem. Secunda ibi, mens autem hic accipiendum. Tertia ibi, hic aduertendum. Illa pars in qua assignat imaginem secundum habitum, diuiditur in tres. Primo enim assignat partes imaginis. Secundo probat in eis similitudinem personarum. Tertio concludit suum intentum. Secunda ibi. Hæc autem tria cum sunt distincta. Tertia ibi, mens itaque rationalis. Hęc est scientia Magistri in generali.

2 In speciali autem sic procedit magister dicens, quod Imago Dei qui est omnipotens in excellentiori parte hominis, scilicet in mente querenda est, non solum prout est gratia informata, sed secundum sua naturalia, quia secundum suam naturam est capax Dei, & particeps esse potest eius. Et hoc est esse imaginem, postea assignat imaginem in mente secundum potentias dicens quod secundum quod mens meminit sui, intelligit se, vult se, inuenitur imago trinitatis in memoria, intelligentia & voluntate. Deinde ostendit similitudinem trium personarum. Et primo quantum ad consubstantialitatem. Illam enim consubstantialitatem habent ad inuicem, quia sunt vna mens & vna essentia. Secundo quantum ad distinctionem personarum, scilicet quia habent diuersam relationem. Tertio quantum ad æqualitatem, sunt enim ad inuicem æqualia, sicut personę diuinę quam æqualitatem probat per hoc quod se inuicem capiunt, & includunt, quia quęlibet dictarum personarum capit aliam, & quęlibet capit oēs. Et ideo quęlibet est equalis oibus. Quicquid enim est obiectum vnus est obiectum omnium. Quod autem memoria sic capiat ostendit, quicquid est præsens memorię est in memoria, sed memoria est sibi præsens, ergo tota seipsam capit. Item quicquid intelligo & volo illud intelligo me scire & velle, sed quod scio me intelligere est in memoria, ergo quicquid intelligo & volo est in memoria mea, ergo memoria totam se capit & intelligentiam & voluntatem. Quod verò intelligentia capiat singula sic probat Aug. Omne quod non est ignotum est intelligentia, sed quicquid est volitum, vel intellectum in memoria existens non est ignotum, ergo omne huiusmodi est in intelligentia, & ab ipsa capitur intelligentia, ergo alias capit. Quod etiã voluntas singula capiat sic probat. Omne illud quo vtor est in voluntate mea & ab ea capitur ut obiectum, sed omni eo

quod volo vel intelligo vel memoror, vtor, ergo omne huiusmodi est in voluntate mea, cum ab ipsa capiatur ut obiectum voluntas, ergo seipsam capit & alias potestas. Postea determinat quędam & primo quomodo accipitur mens, & dicit quod mens potest hic accipi dupliciter, veluti pro tota anima vel conuenientius pro eo quod est in ea excellentius. Secundo dicit quod memoria non est tantum præteritorum & absentium, sed præsentium, alias se non careret. Postea excludit quandam obiectionem & querit primo quomodo ista tria sunt vna essentia cum non videntur esse substantia sed naturalis proprietates ipsius anime, nulla autem proprietates est essentia, cum in essentia non sit diuersitas & relatio mutua, & soluit dicens quod ideo dicuntur vna substantia eo quod non accidentaliter, sed essentialiter sunt in ipsa essentia anime. Postea ostendit in istis potentis dissimilitudinem respectu diuinarum personarum, & ponit duplicem dissimilitudinem. Prima est in trinitate diuina, trinitas est vnus Deus. Hęc verò tres potentie non sunt vnus homo, sed hominis vnus. Secunda, quia persona vnus hominis habet tres potestas illas. Sed in diuinis vna persona non habet trinitatem: vnde istę tres personę non videntur esse personę vnus Dei, & addit quod in istis potentis est imago, non solum respectu sui, sed etiam respectu dei. Postea assignat alio modo imaginem Dei, scilicet secundum habitum, & dicit quod in mente notitia & amore est imago trinitatis. Postea ostendit similitudinem trium personarum in istis. Et primo quantum ad substantialitatem, quia hæc tria vnum sunt. Secundo quantum ad originem, quia ex mente procedit notitia & ab vtroque amor sicut vna persona diuina ab alia procedit. Tertio quantum ad æqualitatem, quia in quantum est mens intantum se notat & diligit, & vtrumque istorum in altero concluditur. Postea ex unitate quę in ista imagine apparet concludit vnum Deum, si enim essent duo diuini vel alter superflueret, si vterque esset perfectissimus, vel alter esset insufficientis. Vitimo ex prædictis concludit veritatem fidei, scilicet quod in diuinis est vnitas essentię in trinitate personarum, quas personas necesse est esse distinctas relatione processions, & hæc est sententia Magistri in speciali.

QVAESTIO PRIMA.

Secunda pars tertię distinctionis. Vtrum in homine sit imago trinitatis.

Tho. 1. p. q. 93. ar. 1. infra. 2. sen. d. 16. q. 1.

Circa secundam partem principalem huius tertię distinctionis in qua Magister tractat de imagine trinitatis. Primo queritur vtrum in homine sit imago trinitatis. Et postea queritur de partibus imaginis. Queritur ergo primo vtrum in homine sit imago trinitatis. Et videtur quod non, quia beatus Hilarius lib. de Synodis dicit quod imago est eius rei ad quã imaginatur species indifferens, sed nulla vna species indifferens potest esse trinitatis diuinę & anime nostrę: ergo in anima nostra non est imago trinitatis.

2 Item infinitas diuina non habet imaginem in aliqua creatura: ergo nec trinitas: antecedens patet, quia in creaturis nihil est quod representet infinitatem diuinã, probatio consequentię, quia omnis infinitas diuina sufficienter inuestigatur ex creaturis, non autem trinitas, propter quod magis debet habere imaginem quã trinitas.

3 **I**N CONTRARIUM est quod dicitur Gen. 1. Faciamus hominẽ ad imaginẽ & similitudinẽ nostrã. Et Aug. 14. de Trin. dicit, quod anima nostra eo ipso ad imaginem Dei est quod capax eius particepsque esse potest.

4 **R**ESPONSIO, duo videnda sunt. Primum est quid sit de ratione imaginis. Secundum est qualiter imago trinitatis sit in nobis.

5 Quantum ad primũ est intelligendum quod imago im portat duo. Primum est similitudo ad id cuius est imago non quęcumque, sed secundum ea quę demonstrant rem expressius, ut apud sensum color & figura. Et hoc patet in his quibus vulgariter nomen imaginis attribuiimus. Si enim alterũ deit nõ dicimus esse completã imaginẽ, sed quia istud non sufficit, multa enim sunt sibi similia in colore & figura, & in his quę rem expressius representant, quorum vnum non est alterius imago, sicut ouum